

Stortingets Næringskomité

Oslo, 20.10.2015

Høringsinnspill fra Abelia: Prop.1S 2015-2016: Statsbudsjettet.

Abelia viser til anmodning om høring til komiteen 08.oktober 2015, og vedlegger her vårt skriftlige innspill. Abelia er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter.

Abelias visjon er: Drivkraft for kunnskapssamfunnet. Abelia har mer enn 1.700 medlemsbedrifter med til sammen ca. 45.000 årsverk.

Abelias forslag for videre vekst og velferd.

Abelia deler regjeringens ambisjon om et kunnskapsbasert Norge. Våre budsjettinnspill er bidrag til realiseringen av denne ambisjonen. Etter vårt syn er en fortsatt satsing på anvendt forskning, innovasjon, kommersialisering og teknologi avgjørende for norsk omstillingsevne, produktivitet og verdiskaping. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2016 er historisk godt i sin satsing på kunnskap, det er meget bra at man allerede i 2016 når målet om at 1% av BNP brukes til offentlig finansiert forskning.

Abelia stiller i midlertidig spørsmåltegn ved om Norge har råd til slike ekspansive budsjetter over tid. Dette budsjettet er det første i nyere tid som ikke har penger å legge inn i oljefondet. Med fallende oljepris og en offentlig sektor som har fortsatt å vokse de siste årene, er Norge mer sårbart enn på svært lenge.

Omstilling i offentlig sektor.

Offentlig sektor er gjennom sine innkjøp en stor og viktig bidragsyter til næringsutvikling i Norge. Abelia representerer flere bedrifter som samarbeider godt med offentlig sektor, og vi mener det offentlig bør være en krevende og utfordrende kunde. I tillegg er også det offentlige en premissleverandør gjennom sitt regelverk for offentlige anskaffelser. Dette bør brukes som verktøy til innovasjon, næringsutvikling og sunn konkurranse.

Med denne inngangen ønsker Abelia å uttrykke en bekymring for en økende grad av statlig byråkratisering. Siden 2006 har utdanningsdirektoratet blitt utvidet med 1000 nye byråkrater, i Helse og omsorgsdepartementet er antallet statlig ansatte nesten doblet fra 2005 til 2014, og Sykehuspartner, som leverer IKT til helsesektoren, kan måles med et stort norsk IT-selskap i antall ansatte.

Statens primære oppgave må være å levere gode tjenester til hele befolkningen. For å oppnå en god omstilling av staten er Abelia opptatt av spørsmålet om hva som er statens oppgaver i dag, og like viktig, hva som kan leveres bedre av andre. Når næringslivet tidligere har gått gjennom omstilling har de skilt ut det som ikke er kjernevirksomhet, slik som IKT, forskning, kommunikasjon etc. Dette har utviklet nye bedrifter som henvender seg til en bredde av oppdragsgivere i både privat og offentlig sektor og bidrar til eksportinntekter for Norge.

Vi applauderer regjeringens prioritering om en avbyråkratisering og effektiviseringsreform ved å kutte 0,5% i offentlig virksomheter, men vi er redd for at dette kan slå feil ut. Noen vil kanskje hevde at kuttet på 0,5 % bør økes, men Abelia er opptatt av staten ikke bare bør løpe fortere, men at arbeidet må gjøres smartere. Da kan utskilling av statlige oppgaver være en god start.

For budsjettet for 2016 foreslår Abelia for eksempel at landbruksinstituttet NIBIO skilles ut som egen stiftelse. Stortinget bør dessuten ber regjeringen gjøre en politisk og juridisk opprydning i grensesnittet mellom hva som skal være statens oppgave, og hva som kan ivaretas av andre.

Norsk næringsliv må møte digitaliseringen med rett kompetanse.

Abelia har i flere år etterlyst en prioritering av kompetanse innen IKT, fordi vi vet at teknologi muliggjør nødvendig innovasjon og fornying på alle samfunnsområder. Vi er ikke alene, senest denne uken etterlyser flere selskaper i Trondheim IT-ingeniører¹, og EUs Digitale Agenda slår fast at 50 prosent av produktivitetsveksten vil komme fra bruk av IKT. Mangelen på folk med solide teknologikunnskaper truer derfor utviklingen av en bærekraftig og sterk norsk IKT-næring, men ringvirkningene er større: Mangel på IKT-kompetanse vil ramme norske kommuner, fylkeskommuner, statlig sektor, næringslivet og utdanningssystemet.

Dette er imidlertid ikke tiltak rettet mot å møte den kritiske kompetansemangelen Norge vil oppleve på dette feltet innen 2030. Vi ber derfor stortingsprioritere en økning i antall studieplasser innenfor informatikk ved de sentrale universitetene med minst 25 prosent i 2016.

Kommersialisering av forskning er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Handlingsrommet må nå fremover brukes til å utvikle nye norske vekst- og eksportnæringer, og det må bli enklere å etablere bedrifter. Abelia overleverte i august vår omstillingspakke til regjeringen med 35 konkrete tiltak som vil sikre nye arbeidsplasser i framtids- og eksportrettet virksomhet.

Flere av disse har kommet med i forslaget til statsbudsjett, for eksempel SkatteFunn med 60 millioner kroner, Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) med 100 millioner, preså Korn med 100 millioner, FORNY med 90 millioner og Klimateknologifondet med 14,25 milliarder. Dette mener Abelia er særlig positivt, og er noen av de viktigste tiltakene for å kommersialisere forskning, som igjen vil skape flere nye arbeidsplasser.

Samfunnets behov må styre prioritering av forskningsmidler

Abelia er svært fornøyd med at regjeringen satser offensivt på forskning, og særlig mener vi det er positivt med en ytterligere konkretisering av tiltakene i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Abelia støtter den skisserte øremerkingen av 20 PhD-stillinger til teknisk-industrielle institutter og at de store instituttene prioriteres. Gledelig er også en styrkning av marin forskning med 170 millioner kroner samt muliggjørende teknologier på 40 mill. Vi registrerer med glede også at regjeringen fortsetter de viktige stimulerings tiltakene for Horisont 2020 (Stim-EU, PES og POS), og at det ytterligere styrkes med 135 millioner kroner

Selv om totalbilde av næringsrettet forskning og forskningsinfrastruktur er styrket, mener vi at forskning rettet mot offentlig sektor må styrkes ytterligere. Særlig etterlyser vi noe mer justering på forskning fra de andre fagdepartementet, da vi registrerer at mange av disse ikke følger opp Langtidsplanen.

Reversering av kutt i basisbevilgningene til forskningsinstituttene.

Regjeringens forslag til statsbudsjett innebærer at departementene opprettholder nivået på basisbevilgning til forskningsinstituttene med kompensasjon for prisøkning, men deretter gjør en reduksjon i basisbevilgningen til instituttene på 0,5% som tiltak for avbyråkratisering og effektivisering i statlig virksomhet. Kutt i basisbevilgning til forskningsinstituttene vil ikke bidra til mål om effektivisering eller avbyråkratisering i statlig forvaltning eller administrasjon. Abelia tror ikke det var hensikten med avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, og ber stortingsprioritere den teknisk reduksjonen på 0,5% i basisbevilgningen til forskningsinstitutter i de ulike departementene i 2016.

Mer innovasjon gjennom offentlig anskaffelser.

¹ Artikkel fra Teknisk Ukeblad, lest 14.10.2015: <http://www.tu.no/industri/2015/10/13/pa-ti-maneder-har-de-ansatt-160-nye-ingeniorer>

I budsjettet vil regjeringen forenkle innkjøp i staten gjennom bruk av sentrale rammeavtaler, hvor intensjonen er å frigjøre ressurser fra innkjøp til faglige oppgaver og bedre tjenester til innbyggerne. Dette gjøres gjennom å etablere en egen innkjøpsenhet i Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi). Rammeavtaler som er inngått sentralt skal legges til rette for mer bruk av elektroniske innkjøp i staten, gi lavere priser og bedre vilkår og oppfølging av leverandører og kontrakter.

Det er et uttalt politisk mål at tre prosent av BNP skal gå til FoU innen 2030, hvorav én prosent skal være fra det offentlige. Det finnes knapt noe bedre virkemiddel for å øke næringslivets andel enn gjennom innovative offentlige anskaffelser. Midlene er der, det handler kun om å stimulere til at flere av disse midlene får et krav til innovasjon. Analysebyrået Menon har utarbeidet en rapport på dette for Abelia, og tallene viser at så mye som seks prosent av variasjonen i FoU-intensiteten mellom næringene kan forklares med tilgang til offentlig innkjøpskontrakter med innovasjonskrav. Dette tallet stiger til 24 prosent når man tar utgangspunkt i allerede FoU-intensive næringer.

Selv om Abelia støtter intensjonen om å samordne og effektivisere offentlig innkjøp, er vi litt usikre på hvordan ordningen vil fungere, og mener at denne samordningen i mindre grad vil bidra til hente ut den innovasjonen som kunne vært utløst.

Marked for Helseteknologi.

Forslaget til budsjett inneholder lite nytt om velferdsteknologi, med unntak av etablering av direktoratet for e-helse, selv om regjeringen gjentakende ganger har lagt vekt på at dette er viktig. Innen velferdsteknologi har det vært gjennomført en del vellykkede pilotprosjekter. Det foreslås ikke noen incentivordning for at kommuner kan investere i velferdsteknologi slik Abelia har foreslått. Velferdsteknologimarkedet kunne utviklet seg til en spennende næring om det offentlige markedet ble tilstrekkelig incentivert.

I budsjettet er det ikke satsset spesifikt på IKT i kommunereformen. Kommunenes inntekter øker med 7,3 milliarder kroner, hvorav 4,7 milliarder er frie midler. Imidlertid er det ingen øremerking av midler eller incentivordninger, og dermed kan det bli vanskelig å få gjennom store digitaliseringsreformer i kommunenes tjenesteyting, som for eksempel innen velferdsteknologi. Vi mener den foreslåtte medfinansieringsordningen av IKT-prosjekter i staten med fordel også kunne bli utvidet til kommunal sektor, og ber Stortinget se på en utvidelse av ordningen. På den måten tror Abelia kommunene vil prioritere IKT-prosjekter høyere.

Abelia ber Stortinget holde på regjeringens prioriteringer på følgende tiltak i statsbudsjettet for 2016:

- **Vi støtter regjeringen opptrapping av forskningsmidlene, og spesielt økningen på KD og NFD sine budsjetter. Vi synes imidlertid det er bekymringsfullt at flere av de andre fagdepartementene ikke følger opp sine forpliktelser i langtidsplanen.**
- **Vi er fornøyd med styrkingen av Forskningsrådets FORNY2020-program og håper på en endelig opptrapping på 300 millioner kroner. Det samme gjelder prioriteringen av 100 millioner til presåknordningen**

Abelia ber Stortinget prioritere følgende tiltak i statsbudsjettet for 2016:

- **Vurdere ytterligere kutt i offentlig sektor, gjennom en utskilling av statlige oppgaver som kan løses bedre av det private. Fra 2016 foreslår Abelia at Nibio skilles ut som egen stiftelse, og at Stortinget ber regjeringen gjøre en politisk og juridisk opprydning i grensesnittet mellom hva som skal være statens oppgave, og hva som kan ivaretas av andre.**

- **En økning i antall studieplasser innenfor informatikk ved de sentrale universitetene med minst 25 prosent innen 2016 og 50 prosent innen 2019. Estimert kostnad for dette er 40-45 millioner kroner i statsbudsjettet for 2016.**
- **Rene forskningsmidler er en investering i forskning og innovasjon i samfunnet og er ikke statlig virksomhet. Kutt i forskningsmidler med 0,5% vil ikke bidra til "effektivisering og avbyråkratisering i staten" men derimot svekke forskningssatsingen og bør ikke gjennomføres.**
- **En utvidelse av den foreslåtte medfinansieringsordningen for IKT-prosjekter i staten bør utvides til å også gjelde kommunal sektor. Dette tror vi kan stimulere til en bredere bruk av f.eks. velferdsteknologi i kommunene, og dermed være et incentiv for et større marked.**

Abelia vil avslutte med å takke for muligheten til å komme med innspill til statsbudsjettet, og ønsker næringskomiteen lykke til i det videre budsjettarbeidet.

Med vennlig hilsen,

Håkon Haugli
Administrerende direktør Abelia